FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT GEORGES COSMAS

fremsat den 7. maj 1998 *

I — Indledning

1. I denne sag, som er anlagt i henhold til EF-traktatens artikel 169, har Kommissionen nedlagt påstand om, at det fastslås, at Kongeriget Belgien har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til Rådets direktiv 94/80/EF af 19. december 1994 om fastsættelse af de nærmere regler for valgret og valgbarhed ved kommunale valg for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere [1] (herefter »direktivet«), da det ikke inden for den fastsatte frist har sat de love og administrative bestemmelser i kraft, der er nødvendige for at efterkomme direktivet.

II — Retsbestemmelser

2. EF-traktatens artikel 8 B, stk. 1, bestemmer følgende:

»1. Enhver unionsborger, der har bopæl i en medlemsstat, hvor han ikke er statsborger, har valgret og er valgbar ved kommunale valg i den medlemsstat, hvor han har bopæl, på samme betingelser som statsborgerne i denne stat. Denne ret udøves med forbehold af de nærmere bestemmelser, som Rådet, der træffer afgørelse med enstemmighed på forslag af Kommissionen og efter høring af Europa-Parlamentet, skal vedtage inden den 31. december 1994; de nærmere bestemmelser kan omfatte undtagelser, når specifikke problemer i en medlemsstat tilsiger dette.«

3. Under henvisning til denne bemyndigelsesbestemmelse i traktaten udstedte Rådet den 19. december 1994 direktiv 94/80.

Direktivets artikel 14, stk. 1, bestemmer følgende:

»Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv inden den 1. januar 1996. De underretter straks Kommissionen herom.«

* Originalsprog: græsk.

1 — EFT L 368, s. 38.

III — Retsforhandlinger

4. Da Kommissionen ikke af Kongeriget Belgien var blevet underrettet om nogen foranstaltninger til at gennemføre direktivet i Belgien og heller ikke rådede over andre oplysninger, hvoraf det fremgik, at denne stat havde opfyldt de forpligtelser, som påhviler den i henhold til direktivet, anmodede Kommissionen i medfør af traktatens artikel 169 Kongeriget Belgien om inden for to måneder at fremsætte sine bemærkninger til dette traktatbrud. Da Kommissionen den 27. november 1996 ikke havde modtaget noget svar, fremsatte den en begrundet udtalelse til Kongeriget Belgien, hvori den advarede Kongeriget Belgien om, at det ved ikke at have truffet de nødvendige foranstaltninger til at gennemføre samtlige direktivets bestemmelser ikke havde opfyldt de forpligtelser, som påhviler det i henhold til direktivet, og anmodede staten om at træffe de nødvendige foranstaltninger til at sætte direktivet i kraft inden to måneder.

Ved skrivelse af 28. marts 1997 meddelte de belgiske myndigheder ved Belgiens faste repræsentant Kommissionen, at den belgiske regering havde problemer med at gennemføre direktivet i belgisk retsorden, idet det forinden var nødvendigt at ændre artikel 8 i den belgiske forfatning.

Kommissionen besluttede på dette grundlag at anlægge sag ved Domstolen.

IV — Parternes argumenter

5. Kommissionen anfører, at direktivets artikel 14 udtrykkeligt og klart bestemmer, at medlemsstaterne skal sætte de nødvendige bestemmelser i kraft for at efterkomme direktivet inden den 1. januar 1996, og at de øjeblikkeligt skal underrette Kommissionen herom. Det fremgår af besvarelsen af den begrundede udtalelse, at Kongeriget Belgien erkender, at det endnu ikke har truffet de nødvendige foranstaltninger til at efterkomme direktivet, skønt fristen herfor er udløbet for over halvandet år siden. Kommissionen bestrider, at Kongeriget Belgien kan påberåbe sig problemer i forbindelse med en ændring af forfatningen, der skulle være nødvendig for at gennemføre direktivet i den nationale retsorden: Kommissionen anfører herved dels, at disse vanskeligheder har været kendt af de belgiske myndigheder siden den 31. december 1994, datoen for direktivets offentliggørelse, og under alle omstændigheder siden undertegnelsen af Maastricht-traktaten, og dels, at en medlemsstat i henhold til Domstolens faste praksis ikke kan påberåbe sig forhold i sin nationale retsorden til støtte for, at forpligtelser og frister, der følger af Fællesskabets direktiver, ikke overholdes. Ifølge Kommissionen foreligger der klart traktatbrud, og det er herved irrelevant, at det næste kommunalvalg i Belgien først finder sted i efteråret 2000.

Kongeriget Belgien henviser til vanskelighederne i forbindelse med en ændring af forfatningen og anfører, at proceduren til ændring af artikel 8 i den belgiske forfatning er blevet påbegyndt allerede i april 1995; den belgiske

regering anfører endvidere, at der er blevet vedtaget en lov om gennemførelse af direktivet i den belgiske retsorden i sommeren 1998, og at denne lov samtidig med gennemførelsesbestemmelserne vil blive offentliggjort i slutningen af 1998. Den belgiske regering har endelig anført, at den forpligter sig til at overholde denne tidsplan, og vil underrette Domstolen, så snart de nødvendige gennemførelsesbestemmelser er blevet truffet.

V — Sammenfatning

6. Det fremgår af det anførte, at det må fastslås, at det traktatbrud, som Kommissionen har hævdet i sit søgsmål mod Kongeriget Belgien, foreligger. Trods udløbet af fristen i direktivets artikel 14, som er bindende for medlemsstaterne, og skønt Kommissionen ved sin åbningsskrivelse og i sin begrundede udtalelse har anmodet Kongeriget Belgien om at efterkomme de forpligtelser, som påhviler det i henhold til direktivet, har denne medlemsstat endnu ikke truffet de nødvendige foranstaltninger til at gennemføre direktivet i dens nationale retsorden. Jeg skal herved bemærke, at traktatbruddet ikke ophæves ved, at gennemførelsen af direktivet i Belgien er forbundet med en række vanskeligheder, især fordi det i forbindelse hermed er nødvendigt først at ændre forfatningen. Jeg skal alene henvise til Domstolens faste praksis, hvorefter en medlemsstat ikke kan påberåbe sig fremgangsmåder eller forhold i sin nationale retsorden til støtte for, at forpligtelser og frister, der følger af et direktiv, ikke overholdes [2].

VI — Forslag til afgørelse

7. Jeg foreslår derfor Domstolen at træffe følgende afgørelse:

— Kongeriget Belgien har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til Rådets direktiv 94/80/EF af 19. december 1994 om fastsættelse af de nærmere regler for

2 — Jf. f.eks. dom af 5.6.1997, sag C-107/96, Kommissionen mod Spanien, Sml. I, s. 3193, præmis 10, og af 12.12.1996, sag C-297/95, Kommissionen mod Tyskland, Sml. I, s. 6739, præmis 9.

valgret og valgbarhed ved kommunale valg for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere, da det ikke inden for den fastsatte frist har sat de love og administrative bestemmelser i kraft, der er nødvendige for at efterkomme direktivet.

— Kongeriget Belgien tilpligtes at betale sagens omkostninger.